

Samfundet S:t Erik Stockholm

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

YTTRANDE
2019-03-28

Angående programsamråd för Alvik östra, Bromma, Dnr 2013-06204

Samfundet S:t Erik har tagit del av Program Alvik östra, Underlag för samråd och detaljplan, daterad december 2018. Syftet är att skapa en ny stadsdel med cirka 1800 nya bostäder, en ny skola för 900 elever med bibliotek, bollplan och fullstor idrottshall, 6 nya förskolor med totalt 29 avdelningar, cirka 7300 kvm lokaler, varav 5500 kvm i bottenvåningar samt utvecklade parker, promenadstråk och platsbildningar. Programförslagets genomförande förutsätter mycket omfattande rivningar av befintliga kontorsbyggnader från sen tid, vilket strider mot Stadens Vision 2040 och mot Stadens miljömål. Samfundet finner det anmärkningsvärt att varken motiv eller kvantifiering av föreslagna rivningar redovisas tydligt i programförslaget. Samfundet S:t Erik anser att särskilt de senast tillkomna kontorshusen i det aktuella området borde vara möjliga att bevara och återanvända. Detta skulle stärka den framtida funktionsblandningen i stadsdelen. De förslag till bebyggelse- och parkmiljöer som redovisas är inte tillräckligt studerade i förhållande till platsens förutsättningar. Utfyllnader i vattnet är inte acceptabla. Den framtida stadsmiljön vid Alviks Torg och station är inte övertygande. Föreslagen exploateringsnivå är för hög. Landskapets karaktär riskerar att gå förlorad. Programförslaget kan inte läggas till grund för fortsatt planering.

Samfundets synpunkter

Alviksområdet har ett mycket gott läge omedelbart utanför innerstaden och i direkt anslutning till Mälarstranden. Här finns också en av de större noderna inom kollektivtrafiksystemet. Lägesförutsättningarna stärks ytterligare när tvärbanan dras ut till Kista, tunnelbanesystemet utvecklas och Förbifarten tas i bruk. Här låg tidigare landfästet för den låga bro som förband Brommalandet med Kungsholmen. Idag avgränsas området av Mälaren, tunnelbanans gröna linje, tvärbanan och väganslutningen mot Tranebergsbron. Det kuperade området, som vetter mot öster och sydost har höga landskapsmässiga värden men trafikinfrastrukturen dominerar och skapar barriäreffekter. Stora delar av den befintliga bebyggelsen och parkmiljöerna har arkitektoniska kvalitéer. Programmet är omfattande och ambitiöst men det är svårbedömt eftersom man är beroende av information om planerna för Alvik västra för att kunna förstå den stadsbildmässiga och funktionella helheten.

Förslaget till omvandling av arbetsplatsområdet behöver omarbetas radikalt

I områdets arbetsplatsdel finns dels några byggnader från äldre industriverksamheter – Barnängsfabriken, Vita Villan och Laboratoriebyggnaden – som avses bevarade, dels mycket omfattande kontorsbebyggelse från slutet av 1900-talet som avses rivas.

De äldre industribyggnaderna tillkom när Lars Montén & CO:s stearinljusfabrik ”Clara Tekniska fabrik” flyttades från Klara Bergsgränd 43, där Stockholms Centralstation nu ligger, till Alvik 1864. Kontor och försäljningsbod fanns på Stora Nygatan 19 i Gamla Stan. Förbindelserna mellan Alvik och staden ordnades med eget ångfartyg. I slutet av 1920-talet såldes Lars Monténs fabrik till Barnängens Tekniska fabrik som då flyttade till Alvik från Bondegatan.

Den sentida kontorsbebyggelsen tillkom under det andra hälften av 1970-talet och 1980-talet. Byggnaderna med gult fasadtegel närmast tvärbanan uppfördes så sent som i slutet av 1980-talet. Några av husen ritades 1984, andra ritades 1987. En ombyggnad med gångbroar mm, gjordes år 1992. Husen är grönklassade av Stadsmuseet, vilket tydligt anger deras kulturhistoriska värde. Husen är omsorgsfullt gestaltade, väl inpassade i terrängen och utgör ett intressant exempel på sin tids arkitektur.

Programförslaget anger en storskalig stadsutveckling som förutsätter omfattande rivningar av de befintliga kontorshusen. Enligt stadens programförslag ligger utmaningen i ”att avveckla delar av befintliga verksamheter och istället tillskapa nya kvarter med en god blandning av funktioner som bidrar till en robust och levande stadsdel större delen av dygnet”. Därutöver finns knappast ytterligare information om de planerade rivningarna, det framgår inte hur stor byggnadsvolym som kommer att rivas och det redovisas inte heller några tekniska brister eller andra skäl som motiverar rivningen. Man får intrycket att Staden vill undvika uppmärksamhet på föreslagna rivningar.

Samfundet S:t Erik har upprepade gånger på senare år uppmanat Stockholms stad att vara mer restriktiv när det gäller att tillåta rivning av relativt ny och funktionsduglig bebyggelse. I stället borde Staden rikta in sig mot resurshushållning och utveckla metoder för återanvändning av befintlig bebyggelse. Staden har ett ansvar att agera förebildligt på det här området och att leda utvecklingen mot en hållbar samhällsplanering.

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org.nr
Köpmangatan 5, nb 111 31 TOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57-1	820-1550	80 2003-3950

Samfundet S:t Erik anser att särskilt husen i den senast bebyggda delen av området borde vara möjliga att bevara och återanvända. Här finns olika typer av lokaler, som skulle kunna anpassas exempelvis till skolverksamhet. De högre kontorshusen, med sina inbyggda möjligheter till flexibla planlösningar och tekniska installationer, kunde ge plats åt exempelvis studentbostäder, ungdomsbostäder eller äldreboende. Tegelfasaderna har en intressant bearbetning. Att förflytta sig genom de inglasade kontorsvolymerna och mellan de gula kontorshusen ger en stark känsla av inneboende potential. Att riva dessa hus känns helt fel. Bevarande skulle leda till att stadsdelen får ett mer blandat innehåll med såväl bostäder och arbetsplatser som kommersiell och offentlig service vilket är en stor fördel.

Bebyggelseförslaget intill Alviks Torg är inte övertygande

Den föreslagna utvecklingen av Alviks Torg är beroende av att busstorget flyttas och att den södra delens parkering ändras. Nya byggnader föreslås inrama SALK-hallen och tvärbanan tätt intill. Inom området finns stora höjdskillnader. Gustavslundvägen passerar genom centrumområdet. Samfundet ser betydande svårighet i att lyckas skapa en bra helhet med de förutsättningar som råder på platsen. Vi noterar att beskrivningen i programförslaget är mycket vag och svårtolkad. Vi tillstyrker själva idén att vidareutveckla stationstorget. Det skulle bidra till en positiv utveckling av stadsdelens offentliga och sociala liv.

Skydda vattenområdet, bredda promenaderna och stärk landskapskaraktären

Programförslaget innebär att strandparken ska utvecklas genom utfyllningar i vattnet. Det är inte acceptabelt att park tillskapas på bekostnad av vattenrummet. Den föreslagna höga exploateringen kommer att ge ett högt besöksstryck på den attraktiva strandpromenaden vars bredd inte svarar mot behovet. Den höga exploateringsnivån innebär också en skalförskjutning i förhållande till förkastningsbranterna med dess karaktärsskapande vegetation. De föreslagna förbindande stråken mellan vattenrum och landformer/vegetation är inte tillräckligt breda.

Samfundet ställer sig positivt till stadsutveckling med respekt för lokala och plats specifika arkitektoniska och landskapliga värden, men oroas över tendenser till storskalig, förment stads- mässig och ekonomiserad stadsomvandling med påtagliga skalförskjutningar i förhållande till landskapsrummet.

Föreslagen rivning är varken klimatsmart eller socialt hållbart

Rivningarna strider mot *Stockholm stads Vision 2040 – Ett Stockholm för alla* som kommunfullmäktige antog 2017. Centralt i visionen är en stad som har stark tillväxt med fler bostäder, god framkomlighet och en god samhällsservice. De sociala skillnaderna som finns i staden ska överbryggas och stadens klimatpåverkan minska. Fyra teman lyfts särskilt fram: ett Stockholm som håller samman, ett klimatsmart Stockholm, ett ekonomiskt hållbart Stockholm, ett demokratiskt hållbart Stockholm.

Samfundet vill betona att det inte är klimatsmart att riva så stora volymer av nyligen uppförd bebyggelse. När byggnader för arbetsplatser bevaras stärks dessutom förutsättningarna att skapa en stadsdel med blandade funktioner, vilket bidrar till minskade sociala skillnader.

I programförslaget återges text ur *Stockholms stads miljöprogram för perioden 2016 – 2019*, som visar Stadens ambitioner inom miljöområdet. Miljöprogrammet innehåller sex övergripande mål: Hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter, hållbar mark- och vattenanvändning, resurseffektiva kretslopp, giftfritt Stockholm och sund inomhusmiljö.”

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org.nr
Köpmangatan 5, nb 111 31 TOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57-1	820-1550	80 2003-3950

Samfundet häpnar över den skarpa motsägelsen mellan förhållningssättet i programförslaget i jämförelse med miljöprogrammet. Att riva ny bebyggelse i den omfattning som föreslås i programförslaget för Alvik östra strider både mot Stadens samlade långsiktiga framtidsbild för Stockholm och mot Stadens miljömål.

Sammanfattningsvis anser Samfundet S:t Erik att programförslaget behöver omarbetas radikalt. I sin nuvarande form kan det inte läggas till grund för fortsatt planering av området.

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Susanne Ingo
Vice ordförande

Laila Reppen
Sekreterare

Jonas Berglund
Styrelseledamot

Victor Edman
Styrelseledamot

Bildkälla: Fotoillustrationerna är hämtade från Stockholms stad.

Samfundet S:t Erik noterar att i visionsbildens fotomontage illustreras två befintliga bostadshus mellan hotell Scandic Alvik och Alviks Torn som föreslagna nya byggnader. Vi utgår från att det är ett misstag.